

Mesleki Eğitimin Önemi, Ulusal Yeterlilik Sisteminin Esasları, Amacı, İstihdam ve Ekonomiye Katkısı

Ulusal yeterlilik sistemlerinin başarıyla kurgulanıp işletilebilmesinin temel şartı devlet, işçi, işveren ve eğitim dünyası arasında güçlü işbirliği yapılmasıdır.

Bayram AKBAŞ

Mesleki Yeterlilik Kurumu Başkanı

Ülkemizin sahip olduğu genç nüfus kalifiye işgücüne dönüştürülebildiği takdirde Türkiye'nin büyük gücü olacağı, aksi durumda genç nüfusun fırsat olmaktan çıkacağı gibi, makro bir soruna dönüşebileceği sıklıkla ifade edilmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) Nisan 2014'te açıkladığı hanehalkı işgücü anket sonuçlarına göre işsizlik oranları genel nüfusta % 10,1, genç nüfusta ise % 19'dur. Bu işsizlik rakamlarına rağmen işverenler kalifiye elaman bulmakta büyük sıkıntılar yaşadıklarını dile getirmektedirler. Bu sıkıntının temel sebeplerinden biri eğitim ve istihdam arasında gerekli bağın kurulamaması, işgücünün mesleki bilgi ve becerilerinin iş piyasası gerçekleriyle yeterince uyumlamasıdır.

Bu sorunun kalıcı şekilde çözümlenebilmesi için iyi işleyen bir ulusal yeterlilik sisteminin kurulması gerekmektedir. Ulusal yeterlilik sistemi eğitim ile istihdam arasında doğru ilişkinin kurulmasını sağlayan, bireylerin bilgi ve becerilerinin güvenilir, şeffaf ve uluslararası kıyaslanabilir bir altyapı içinde değerlendirilmesine ve belgelendirilmesine imkân veren faaliyetler bütünüdür. Ulusal yeterlilik sistemlerinin başarıyla kurgulanıp işletilebilmesinin temel şartı devlet, işçi, işveren ve eğitim dünyası arasında güçlü işbirliği yapılmasıdır.

Bilindiği üzere Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) Ulusal Yeterlilik Sisteminin (UYS) kurulması ve işletilmesi amacıyla 5544 Sayılı Kanun ile kurulmuştur. UYS kapsamındaki tüm faaliyetler ilgili sosyal tarafların, sivil toplum örgütlerinin, kamu kurum ve kuruluşlarının ortak çalışmaları ile gerçekleştirilmektedir, MYK bu çalışmaları koordine etmektedir.

MYK'nın temel vizyonu eğitimin istihdamla uyumunu güvence altına alarak nitelikli insan kaynağının oluşmasına öncülük etmek, uluslararası ölçekte tanınan, etkin ve saygın bir kurum olmaktır. Kalite güvencesi sağlanmış ulusal yeterlilik sistemini oluşturmak ve sürdürmek, MYK Mesleki Yeterlilik Belgelerine uluslararası ölçekte itibar sağlamak ve böylece işgücünün hareketliliğini kolaylaştırmak Kurumun stratejik hedefleri arasında bulunmaktadır.

Ulusal Yeterlilik Sisteminin oluşturulmasında ilk basamak ulusal meslek standartlarının (UMS) oluşturulmasıdır. UMS bir mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından kabul edilen gerekli bilgi, beceri, tavır ve tutumların neler olduğunu gösteren normlardır. UMS'leri takiben bu normlar esas alınarak bireyin mesleki niteliklerinin değerlendirilmesinde kullanılan, bireyin sahip olması gereken bilgi, beceri ve yetkinlik ile ölçme ve değerlendirme kriterlerini içeren ve belgelendirme faaliyetlerine girdi teşkil eden ulusal yeterlilikler hazırlanmaktadır.

Yeterliliklerin yürürlüğe konulmasından sonra TÜRKAK ya da Avrupa Akreditasyon Birliği bünyesinde çok taraflı tanıma anlaşması imzalamış başka akreditasyon kurumlarınca ilgili yeterliliklerde TS EN ISO/IEC 17024 standardına göre akredite olan ve MYK tarafından yapılan inceleme, denetim ve değerlendirme sonucunda gerekli şartları sağladığı tespit edilen kuruluşlar MYK tarafından sınav ve belgelendirme kuruluşu olarak yetkilendirilmektedirler. Yetkilendirilmiş bu kuruluşlar tarafından yapılan sınavlar sonucunda başarılı olan adaylara MYK Mesleki Yeterlilik Belgeleri verilmektedir.

UYS Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) ile uyumlu olarak tasarlanmaktadır. AYÇ Avrupa'daki farklı ülkeler ve sistemler arasında yeterliliklerin daha anlaşılır ve açık olmasını sağlamak için bir karşılaştırma aracı gibi çalışan ve ülkelerin yeterlilik sistemlerinin birbirleriyle bağlantısını sağlayan ortak dokümandır. AYÇ'nin oluşturulmasına ilişkin karar Avrupa Komisyonunun 2008/C 111/01 sayılı kararı ile 23 Nisan 2008'de onaylanmıştır. Söz konusu karar ile ülkelerin ulusal yeterlilik çerçevelerini oluşturmaları ve AYÇ ile ilişkilendirmeleri istenmektedir.

5544 Sayılı MYK Kanununun 23/a maddesi ile Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin (UYÇ) oluşturulmasına, geliştirilmesine ve güncelliğinin korunmasına ilişkin işlemlerin MYK tarafından yürütüleceği hükme bağlanmış ve aynı Kanunun 2/d maddesinde ise UYÇ; "Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumlu olacak şekilde tasarlanan; ilk, orta ve yüksek öğretim dahil, mesleki, genel ve akademik eğitim ve öğretim programları ve diğer öğrenme yolları ile kazanılan tüm yeterlilik esaslarını ifade eder" şeklinde tanımlanmıştır. Ülkemizin tek yeterlilik çerçevesi olarak yürürlüğe konulacak olan ulusal yeterlilik çerçevesinin özgün adı Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ)'dir.

MYK olarak Türkiye Yeterlilikler Çerçevesini hazırlık çalışmaları Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu ile birlikte gerçekleştirilmektedir. Gelişmeler sosyal taraflarla tartışılmış, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Belgesi ve TYÇ'nin yasal dayanağını oluşturan Yönetmelik taslağı hazırlanmıştır. Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe girecek olan TYÇ Yönetmeliğinin 2014 yılı içerisinde yürürlüğe girmesi, ekinde yer alacak olan TYÇ belgesinin de yıl içinde AYÇ ile referanslandırılması hedeflenmektedir.

Ulusal meslek standartları ve ulusal yeterlilikler sektörünü temsil etme yeteneğine sahip iş dünyası aktörleri ile birlikte hazırlanmakta ve ilgili meslekte sektörün ihtiyaçlarına cevap verebilecek işgücünü tanımlamaktadır. Söz konusu standart ve yeterliliklerin eğitim müfredatlarına yansıtılması yoluyla da eğitim kurumlarından mezun olan bireylerin iş piyasasının talep ettiği niteliklere sahip olabilmesi amaçlanmaktadır. MYK Mesleki Yeterlilik Belgeleri ile bireyler sahip oldukları bilgi ve becerileri nerde ve nasıl edinildiğine bakılmaksızın resmi bir şekilde ispatlama şansı bulmakta, farklı alanlara geçiş esnekliği kazanmaktadır.

MYK tarafından yürütülen faaliyetler kapsamında şu ana kadar 531 adet ulusal meslek standardı ve 248 adet ulusal yeterlilik yürürlüğe konulmuştur. Sınav ve belgelendirme çalışmaları kapsamında ise 96 ulusal yeterlilikte, 22 sınav ve belgelendirme kuruluşu yetkilendirilmiş ve toplam 16.873 kişiye MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi verilmiştir.

Cam, Çimento ve Toprak sektöründe bugüne kadar beş ulusal meslek standardı yayımlanmış ve bu standartlara ilişkin ulusal yeterlilikler de yürürlüğe konulmuştur. Sektörde ihtiyaç duyulan diğer meslek standardı ve yeterliliklerin hazırlanması çalışmaları devam etmektedir.

UYS kapsamında yürütülen tüm faaliyetler Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının koordinasyonunda ve MYK sekreteriyasında hazırlanarak 15 Temmuz 2010 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planıyla da (İMEİGEP) desteklenmektedir.

Ayrıca 30 Mayıs 2014 tarihli ve 29015 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ulusal İstihdam Stratejisi ile 2014-2023 döneminde iş dünyasının arzulan seviyelere gelebilmesi için Eylem Planı oluşturulmuştur. Eylem Planında da belirtildiği gibi işgücü piyasasının önceliklerine göre belirlenen ulusal meslek standartları ve Avrupa Yeterlilik Çerçevesi ile uyumlu UYÇ 2014 yılı sonuna kadar hazırlanacaktır.

Ulusal İstihdam Stratejisi ile ülkemizin büyüme ve gelişme eğilimleri de dikkate alınarak; büyüme potansiyeli veya büyümenin istihdam esnekliği yüksek olan veya gelecekte yüksek olacağı öngörülen turizm, inşaat, finans, bilişim ve sağlık sektörleri ile istihdam kapasitesi yüksek emek yoğun tarım, tekstil ve hazır giyime yönelik sektörel istihdam stratejileri belirlenmiş, bu sektörlerde ihtiyaç duyulan meslek standartlarının hazırlanarak belgeli işgücü istihdam edilmesi için yapılacak çalışmalar bir takvime bağlanmıştır.